

Василь Онуфрієнко

ВАТРА

Поезії

A decorative flourish consisting of symmetrical, swirling lines that resemble stylized leaves or scrolls, positioned below the word "Поезії".

Василь Онуфрієнко

В А Т Р А

Поезії 1943-1956

726191

Сідней — 1995
Австралія

Wasył Onufrienko

VATRA

Poetry

Василь Онуфриенко

1920 - 1992

Видання Фондації Українознавчих Студій в Австралії

**Published by The Ukrainian Studies Foundation in Australia Ltd.
Copyright reserved with the publisher**

ISBN 0 908168 10 1

Підготував до друку Ю. Мішалов

БАЖАННЯ

Під ночі місячним наметом,
Коли сади цвітуть, як дим,
Хотілось бути чимсь: поетом,
Чи й сам гаразд не знаю, чим.

Щоб обійнять гарячим серцем
Усі - чужі й свої - світи,
Щоб словом чистим, як відерцем,
Весняну радість рознести.

Тепер, пробивши всі тенета,
Пройшовши бурі, грім і дим,
Знов бути хочеться поетом
Із словом чистим і ясним.

Тільки не маять над озерцем
З квилінням-тугою в устах,
Щоб рознести гарячим серцем
І сум, і радість по світах.

4.12.44 р.

БІЛИЙ СОН

Цикл

Я сам... За моїм вікном
Зима прибира на свято:
Столи застила, кімнати
Білим, як сном.

Прилине вітрисько-гість
Та п'яний і неспокійний,
Про жахи, про чорні війни
Він розповість.

І зірве з столів, знесе...
Мов пусткою стане хата.
Оце отака заплата,
Вітре, за все?!

За білу, м'яку постіль,
За серце і щире й дружне?!
Ридатиме з горя тужно
Десь заметіль...

* * *

Плаче вітер вгорі -
В димарі,
(Наче туга валторни...)
Хто мене, хто пригорне?..
Небо холодне й чорне
На зорі?..

Б'ється вітер з доріг
У поріг.
(Серце чує і мріє...)
Хто мене пожаліє?..
Поле, що ген біліє?..
Синій сніг?..

Я мовчу і сиджу.
Що скажу?..
Дум багато-багато.
Ні, не прийму до хати!..
В серце лети - зігнати
Сум-іржу.

* * *

Прибій, удар
З імли, з-за хмар,
З четвертого якогось неба...
- Постій, не йди! Кажу - не треба,
Нехай мине ця кара з кар...

З долини, з-за гір,
Мов лютий звір -
З плачем хуртеча ніби в груди?..
- Ой, це ж роботи буде-буде
На три дні прибирати двір.

Як моря шал,
За валом вал,
Покрівля нижчає поволі.
- Ну й холодно у хаті долі!.. -
Десь за стіною білий шквал.

Палає піч.
У вікна - ніч
Вклонилась, стала коло хати.
- Що ж, будеш з нами ночувати!..
Ітимеш?.. Що ти, кинь і річ!..

Хуртеча виє, стогне ніч...

* * *

У світлу щілинку в вікні
Сіяють промені ясні.
Що там надворі?.. Може літо?..
Бо ж промінці, як стигле жито,
Танцюють, грають на стіні.

- Ой, і набралася біди,
Поки внесла оце води!..
- А що там?

 Чи ж не бачиш - літо!..
А промінці, як стигле жито,
Танцюють все: сюди й туди.

* * *

Примружив очі, і нічого
Не бачу спершу: ні дороги,
Ні клуні, ні сусідських хат,
У землю вріс неначе сад,
А серед дядькового двору
Високу змурувало гору.
Нема нічого, тільки біле
До сонця степовище ціле.
Десь села зникли в даліні,
Заснула Ворскла в білім сні.
Те все нічого. А до хати
В дорогу як мені рушати?..

* * *

Ой, прийшли у ночі будівничі,
Швидкорукі такі, проворні,
Хлопці мабуть молоді.
Поставили міст на воді,
Храми такі неповторні,
Та ще й замки такі чарівничі.

А на ранок втекли, й не спитав я,
Хто їм дав отаку науку,
Де, у якому краю.
Дивлюся, дивлюся стою:
Ех, і зробили ж ви штуку!..
Чи ж на славу, чи то на безслав'я?!

* * *

А на вікні -
Гай біловічний,
Наче вві сні.
Віти рясні,
Квіти чудні
Марять у сні.
Десь в глибині
Кущики, пні,
Трави ясні.
А в далині -
Сяйво величне.
Гай біловічний
Квітне велично,
Ніби вві сні.

* * *

Ой, день, ой день який сьогодні!..
Очам засліпленим принада -
Земля сіяє, мов свічада
В незнанім храмі великоднім.

На вітах снігу білі грона.
Які прекрасні ви, дерева!..
Блищить одіння кришталеве,
Сіяють золотом корони.

* * *

Сонце таке ласкаве.Що ж, я не винне!..
Бачте, я з вами, як вітру
Зараз нема.
Бачте, вітаю тепло, тихо, уклінно,
Поки злотисту палітру
Вкраде пітьма.
Дам вам усе, що можу, тепле і перлоцінне,
Зиму здолаю хитру.
Тільки мовчіть - зима!..

* * *

А надвечір, як сонце сіло,
Поле враз засиніло
І в небо шугнув вогонь.

Вийшов дід на дорогу,
Дивились очі вологі
Довго із-під долонь.

Тихо ступив під хату.
- Буде ж ізнову свято!.. -
Комір підняв до скронь.

Десь у небі згасав вогонь...

* * *

За горбами,
Над дубами
Мов зубами
Вітер світле небо рве.
Хмара встала,
Закружляла
І пливе, ой та й пливе,
Люта люто рве, реве.

Понад полем,
Понад долом
Сивим колом
Вітер рвучко край обліг.
Знов захмарив,
Знову вдарив.
- Буде буря, буде сніг!.. -
Вечір плине з-за доріг.

* * *

Плине в хатині тепло
Рвучко горить оситняг.

Що, як піти за село?..
Що, якби вийти на шлях?..

Згадую... Ах, це було!..
З лютою хугою змаг...

Так у степу й замело,
Так у заметі й заляк...

* * *

Мрію, мрію... Невеселе
У ночі все думка стеле,
Все про тиху смерть в зимі
В білих горах у п'їтьмі.

* * *

Спи, дитино!.. Чуєш: в стїну
Б'ється вітер безупину,
То летить на полонину,
То співа, то завмира...

Ну ж бо, спи, а то он відьма
На мітлі страшенній сидьма,
То в снїгу глибокім брїдьма
Підступає до двора.

Ну, вже спати час дитинї!..
Спи, бо відьма із пустинї;
Чуєш: плаче у торбинї
В неї тихо дїтвора.

* * *

Спочиває тепла хата,
Гаснуть жваві оченята,
Спить дитя. Замовкла мати
Тільки буря з-за двора
Все ніяк не завмира.

... А десь батько йде додому
В білім морі хмаролому.

* * *

Вітер в обличчя ножем
Ріже безжально.
Місяць до хмар печально
Десь припада кряжем.

Ой же, казали - не йди
Проти негоди,
Бо не минеш пригоди,
Бо не минеш біди.

Ні, за своє й за своє:
Ждуть же там дома.
... Крадеться болісна втома...
От тобі й є!..

Сон непробудний наліг -
Золота сила...
Буря в останнє не вила,
Затишком дихав сніг.

* * *

В село привезли саньми.
Вкритий рядном.
Спав білим сном -
Сном зими...

* * *

- Оце зазнаєм кари! -
Жаліється сусід,
А десь немов удари -
Тріщить на річці лід.

Десь заясніли доли -
Далекий небокрай.
І лине щебет полем
Від горобиних зграй.

* * *

Гуля на дворі віхола,
На вітах тихо тане...
Як жаль, що ти поїхала
В дорогу вранці-рано!..

У заметіль тепера ми
Пішли б, як діти, раді,
З кущами б білоперими
Злилися в снігопаді.

Там біле поле б стріли ми,
Як лоно чарівниче,
Там вітер, ніби стрілами,
Сипнув би нам в обличчя.

І ми б ішли... Хай вітер би
Стрічав струмками злими, -
Тобі я очі витер би
Цілунками рясними.

Вернулись би, як віхолу
Зустріла б тиха втома...
Як жаль, що ти поїхала,
Як жаль, що ти не дома!..

* * *

Вітер, сніг...
Дорогі ви, дороги!..
Хтось об твердий поріг
Струшує ноги.

Лист прийшов!..
А на дворі пороша!..
Боже, як він дійшов,
Той листоноша!?

Щезла мла,
Вітер віг не колише...
Скільки прийшло тепла,
Щастя і тиші!..

* * *

(Що ти робиш і чим ти мариш там?..)
Знаю, хороший, знаю, що сам...
Чи не здається арештом
Тобі твій храм?..

Ні, жартую, хоч маю рацію...
Ой же, пожнемо світлі плоди -
День і ніч за працею.
Ну, скоро жди!..

* * *

Над білим маревом садів
Вже дзвін різдвяний загудів.
В святковім одязі старі
Пішли до церкви на зорі.
Врочиста, лагідна хода!..
Земля, неначе молода,
Ясними крилами снігів
Покрила просторінь лугів.
Вже сонце сітку золоту
На білу кидає фату...
О, скільки в тебе, земле, снів!..
Різдвяний дзвін із-за садів
Вітає з святом зимовим
І з роком сонячним новим.

* * *

З церкви прийшли такі милі, світлі,
Незвичайні такі;
Очі всміхнулись ясні, розквітлі,
Шовковисто-м'які.

Віяли в хаті і мир, і спокій,
Пахнув теплий полин.
В сині небесній, ясній, високій
Танув святковий дзвін.

* * *

Ввійшла увечері в кімнату,
А я дививсь і думав: сон...
Тепер мені подвійне свято
Вклонилось тихо з-за вікон.

- Ти що, не ждав?.. Ну ж, поцілую!..
Удвох тепер, відкинь журу!.. -
А я знайомий голос чую,
А слів немов не розберу.

- Невже це ти?.. А ти ж писала...
- Чи ти ж не знав таких речей?..
Веселка радісно сіяла
З ясних усміхнених очей.

* * *

Не спали, цілу ніч ходили
В туманних сутінках у даль.
Сіяли снігу білі брили
Й сади, одягнені в кришталь.

Про що ми лиш не говорили!..
Про сміх і радість, і печаль...
Приходив ранок, повний сили,
Сніги сіріли, ніби сталь.

* * *

Плине віття тихий шерех
На замовклий білий берег.
Скільки птиць сріблястоперих
Залітало угорі!..

Ми ходили тут весною,
Ми раділи тут з тобою,
Ми стрічали над водою
Блиск ранкової зорі.

А тепер ідем без стежки,
З віт зриваємо сережки,
І летять скалки-мережки,
Як холодні янтари.

На лиці твоєму бачу
Радість світлую дитячу,
Я любов твою гарячу
Пізнаю у сонця грі.

720191

* * *

Шуміли десь безкраї ріки,
А тут мороз і сніжні гри.
Ми нерозлучними навіки
Здавались в давні вечори.

А час минув... Не ти зі мною...
Лиш повинь спогадів жива,
Неначе з казки чарівної
Давно розгублені слова.

Тепер зима... І не забуте
Ніщо, ніщо з тії пори.
О, як хотів би я вернути
Зимові давні вечори!..

* * *

У лютому, немов весною,
Долини лагідні відтали
Й потоки вдарили з гори.

Ясніли хмари вишиною
І птиць у полі виглядали
З країв далеких явори.

Сміялись береги луною,
Столунням відтепель вітали -
Початок жданої пори.

А десь невидні далиною
Вітри холодні підлітали.
В налиті радістю двори.

* * *

Чорніли гори, і в калюжі
Пірнали вїжджені шляхи.
Мокріли стріхи й тихо сохли
На теплім вітрі. Дивувались,
Що так весна прийшла зарання.
— Ой, ні, ще буде, буде сніг,
Це так весною поманило,
Ще лютий дасть себе взнаки. —
Сказав столітній дід Ананій.
І вірили йому селяни:
Вже скільки років наперед
Він справді вгадував погоду.

* * *

Погожим вечером в суботу
Стояв з сусідом коло плоту.
(Він щиру мав завжди охоту
Чужу послухати турботу).

А потім вийшла господиня,
І очі в небо - як ловчиня:
- Та гляньте ж, що за хмара синя!.. -
Сіріло небо, мов пустиня.

Вгадав ізнову дід Ананій;
Весні таки не бути ранній...
Я бачив: сонця блиск останній
Зимі вклонявся невблаганній.

* * *

Земля вклонилась перед вітрами,
Знов відчинила високі брами;
Линьте у гості, рада вам, рада!..
Вкриєте білим тихо і ніжно,
Буде усім нам тепло і втішно,
Рада я, рада!..

Вітри зустрілись в лісі з дубами,
Ті зашуміли грізно гілками:
Знов прилетіли? Знову з снігами?
Знов запорощать очі морози?
Знову замерзнуть старечі сльози?
Знову з снігами?

* * *

... І сказав тоді отаман:
Не бував мій меч ще зламан.
Що ж, готовий до двобою,
Стати, турчине, з тобою. -
Він правицею своєю
Зняв червону кирею
І на землю миттю кинув
І до бою враз полинув.
Засичали, мов гадюки,
Дві гартовані шаблюки,
Підлітає турчин вперто,
Не боїться турчин смерти.
Відступає від покари,
Відбива страшні удари.
- Ну тебе к лихій годині!..
Так мабуть не кінчим нині.
Гей, рятуй своє життя!.. -
Знявся пил, чорніший хмари,
Дужі сипляться удари.
- Відкажися від удачі!
Знай, як шаблі б'ють козачі: -
Й за одну коротку мить
В турка шабля з рук летить.
- Ну, то щастя, бузувіре, -
Не добрав своєї міри.

Отакі ви всі герої -
Із мечами - як без зброї! -
Тут отаман усміхнувся,
До козацтва повернувся,
- Що ж, мої пани-брати,
В путь далеку нам іти.
Помолімось щиро Богу,
Та й рушаймо у дорогу!..

- - - - -

В хаті тихо, як у вусі,
Гарна казка у бабусі,
То й не спитьсья дівворі,
Рада б слухать до зорі.
- А кого іще зустріли?
Чи татарів також били?
- Били, били і не раз.
Тільки спати зараз час.
То ж лягайте, щоб ви й сами
Виростали козаками.

* * *

У березні, немов тріски,
Дніпро поніс блискучу кригу.
В яри збігалися струмки,
Земля звільнялася від снігу.

Шуміли сосни шелюгам
Весняну казку нетверезо,
І уклонялися лугам
Ясні і радісні берези.

* * *

Привіталась привітно жінка,
Уклонила мені через тин.
... А із стріхи спадають перлинки
Дзвінкокулунних краплин.

Віють вітри навперегінки
З потемнілих і теплих долин,
І тріпочуть дрібненькі вербинки
Дзвоном світлих хвилин.

* * *

Зима стрічається із літом!..
Прозорий ранок, мов вода,
З-за гір вже сонце вигляда
І віє золотистим житом,
І усміхається з привітом.
Ой, день займається над світом!..

Лагідним димом дишуть вгору
Низенькі, чорні димарі,
Встають, мов щогли-вахтарі
У море синього простору;
Зима стрічає світлу пору
Без слів, без люті, без докору.

Так гарно, сонячно на дворі...
Із хати вийшов сивий дід,
У небо синє, ніби лід,
Уставив очі близькозорі.
Ой видно, вже зима в покорі!..
Сміються верби рижокорі...

* * *

Війнув вітрець із-за дібров,
Як шепіт світлих корогов,
І білу чашу розколов.
О, знову йде, ізнов, ізнов
Щось відчуває буйна кров -
Недарма вітер з-за дібров,
Як шелест світлих корогов.
Вже небо вищає немов;
У зелень трепетних обнов
Земля вдягається. На зов
Весни ген птиці стрімголов
Летять, несуть пісні й любов.
У вітах знайдуть тихий схов,
Гукнуть на південь: Гей, агов!..
Бувай, бувай, бувай здоров,
Далекий краю! Час прийшов -
І цар весни зиму зборов,
Земля звільнилася з оков, -
Наш рідний край шумує знов
Гіллям обновлених дібров,
Розмаєм світлих корогов.

* * *

Я сам... За моїм вікном
Весна прибира на свято:
Столи застила, кімнати
Та все сукном.

Прилине вітрисько-гість
Та п'яний і неспокійний,
Про жахи, про чорні війни
Він розповість.

І скаже весна йому:
Чи ж слухать тебе я рада?..
Лети, ось моя порада,
Туди, в п'їтьму.

Там біла, м'яка постіль,
Там серце і щире й дружнє,
Послухає пісню тужну
Там заметіль.

А я... Чи ти знав весну?
Скажи мені тиху казку
Про ніжну, холодну ласку
Білого сну.

Листопад 1944 р.

КОЛО БАГАТТЯ

Ол. Руденко

Запалим ватру за селом -
Нехай пільму навпіль розітне,
Хай вітер вдариться крилом
В ясне багаття сонцеквітне.

Я сяду близько і жарин
Переберу квітки гарячі,
Неначе відблиски хвилин,
Минулих днів разки неначе.

В пільму задивимося, в дим.
(Пливуть тумани десь над полем...)
Ти будеш плакати за тим,
Що вже не вернеться ніколи.

Пливтимо темінь-течія,
Вогонь цвістимо, як латаття.
Ми будем довго мріять: я
І ти, і золоте багаття.

31.10.44 р.

РОНДЕЛІ

Неначе згряя лебедина,
Вночі спустилися сніги.
І забілили враз луги,
І піднялась немов долина.

У біле вбралась яворина,
Прослались білі береги,
Неначе згряя лебедина,
Вночі спустилися сніги.

Так почалась зимова днина,
Преповна свіжої снаги.
У даль - до обрію-дуги -
Поля й ліси - одна картина, -
Неначе згряя лебедина.

— — — — —

Весна підводить до причалу
Легкі барвисті кораблі.
Сніги згасають на землі
Так непомітано, так помалу.

Вітри голублять землю талу,
Вітри купаються в теплі.
Весна підводить до причалу
Легкі, барвисті кораблі.

Вже сила пружного металу
Бренить в оновленнім гіллі.
Навіщо смуток і жалі?
Он кораблі з ясного валу
Весна підводить до причалу.

— — — — —

Безшумно висне в тиху воду
Бруньками всіяне гілля.
О, весно, бачу вже здаля
Твою принадну, чисту вроду!..

Я так чекав твого приходу,
Як ласки матері маля...
Безшумно висне в тиху воду
Бруньками всіяне гілля.

Весні усміхненій в догоду
Парує лагідна земля
І пахнуть травами поля,
Й гілля у сонячну погоду
Безшумно висне в тиху воду.

1944 р.

З ДАЛЬНЬОГО ШЛЯХУ МЕНЕ СТРІЧАЙ

Спогад, як рана
З усього маху,
Та не відчай.
Люба, кохана,
З дальнього шляху
Мене стрічай.

Як вечір прийде,
Стемніє небо,
Блисне зоря,
До воріт вийди,
Прийду до тебе,
Люба моя.

Буде мов свято,
Кинемо згубу -
Смуток - іржу.
Ох, і багато
Дівчино любя,
Я розкажу.

Про грізні грози,
Ночі буремні,
Бій-буревій.
Витреш ти сльози
Зовсім даремні
В сяйві надій.

Скажеш сама ти -
Бурі-відрада
Серцю - вогню.
Радість віддати
Не жаль закладом
Світлому дню.

Заживе рана
З усього маху,
Зникне відчай.
Люба, кохана,
З дальнього шляху
Мене стрічай.

1943 р.

* * *

Назбираю всякого гілля,
Розкладу багаття коло гаю,
Щоби ти побачила здаля,
Що тебе у лісі я чекаю.

Прийдеш ти, поставить темна ніч
На шляхи забори непрохідні,
Будем ми сидіти віч-на віч:
Ти і я і вогнище привітне.

Десь світи зорітимуть, а ми
Будем вдвох в яснім своєму домі,
Тільки ватрі й шелесту пільми
Теплим серцем рідні і знайомі.

А на ранок підемо у путь,
Божевільні щастям неозорим...
Хай вітри за нами загудуть,
Хай впадуть смерчами понад морем.

Будем ми, і буде ніч, як льох,
Згоримо в палкій солодкій ласці,
І згадають може нас обох
У чудовій невмирущій казці.

* * *

Голубить вітер хвилі
І линуть кораблі.
Нас віддаляють милі
Від рідної землі.

А десь смерчі й прибої,
Десь бур шалених лютъ -
Серця наші грозою
Й відвагою наллють.

Побачим світ, долини
Незнаних островів,
Де не було людини
З туманних давніх днів.

Де тільки ми з тобою
Пройшли найперший раз,
Зборовши всі прибої
І моря сивий сказ.

За друзів сонце взявши,
І клекоти вітрів,
Щоб в бурях жити завше
У невісті країв.

І будем ми за милі
Дивитися в імлі,
Як вітер стеле хвилі
До рідної землі.

* * *

Жду тебе, а небо крають
Грім і біла блискавиця.
Над кущами пролітають -
Від грози втікають птиці.

Де ж ти, люба? Над водою
Впали світлі вдари грому.
Може блудиш гущиною,
Стежку втративши знайому?..

Шелестять кущі. Хустина!..
Забіліла! - В серці спокій.
Гроловиця безупинна
Десь у темряві глибокій.

Хай гримить, тепер, з тобою
В нас серця, неначе птиці,
Повні бурею-грозою
І ясні, немов зірниці.

* * *

Крук М.

Нас життя розкидало, як вітер,
На окрилля гомінких доріг.
Я хотів би знов тебе зустріти,
Бо любов у серці ще зберіг.

Десь зустрів би, не сказав би й слова,
Чи ти й досі ще така чудова,
Як колись у нашому селі.

Чи в очах відбилась може туга
Днів лихих і полум'я заграв;
Чи забула ти старого друга,
Що любив й ні разу не сказав?

* * *

Пам'ятаєш, як осінь барвиста
Фарбувала вершки яворів?
Ми тоді на околиці міста
Зустрічалися в тьмі вечорів.

Збувшись вулиць вечірнього шуму,
Фабрик гуркоту й дроту плачів,
Розмовляли ми довго й без суму
Розставалися пізно вночі.

Я хвалив тоді місто гамірне,
Що в собі нас докупи звело.
Та любов виринала безмірна,
І в думках впливало село...

Шепіт верб і ріки голубої,
Далина досягаючих нив...
Я любов тоді щиру надвоє
Між тобою й селом розділив.

* * *

Лягла метелиця завоєм,
Сліди далекі занесла,
І я не знаю, що з тобою,
Куди пішла і що знайшла?..

Недавно слались світлі гони,
Шляхи дзвеніли, як мости,
В далеке місто прикордонне
Щодня писав тобі листи.

А зараз... День і ніч минає
В знайомій нам обом журбі.
Одно лиш слово... І не знаю,
Куди послать його тобі.

ПЕРЕД ВЕСНОЮ

Ще вранці наморозь срібляста
Блищить, іскриться на кущах,
Та небо, вимите в дощах,
Таке глибоке, синє, чисте.

Весна іде з лунких віддалин,
Весна, неначе молода.
Удень плющить уже вода,
Струмки клекочуть з-під відталин.

Чорніють стріхи. Над лугами
Війнуло чистим вітерцем,
З гори запахло чебрецем
І молодими шелюгами.

1943 р.

МОЛИТВА

Л. Майстренко

У цей грізний бетонів розбій
Сили дай не упасти лицем,
Щоб я був хоч маленьким борцем
За добробут вітчизні моїй.

Руку сестрам знедоленим дай,
Щоб із бою дождались братів,
Гнів пошли на одвічних катів,
Що плюндрують знедолений край.

А якщо у цих бурях страшних
Я на землю розбиту впаду, -
Треба так, щоб катам на біду
Я загинув в вихрах вогняних,

Щоб я полум'ям буйно згорів,
Переходячи чорні мости.
Від нещастя і від зла захисти
І мою й тисячі матерів.

1944 р.

* * *

Хай сніги тобі дороги
Занесуть завоєм чистим,
Як ідеш ти до другого
Синім вечером за місто.
Хай постане загорода
Непрохідна з білоснігу,
Бо мені все не до сміху,
То й тобі була щоб шкода.

Як вертатимеш додому
Ти сама посеред ночі,
Хай палають з вітролomu
Вогняні вовчиці очі,
Щоб забула ти дорогу,
Щоб слідів не відшукала,
Як ітимеш, щоб гукала
І мене на допомогу.

* * *

Останній лист з далекої оселі
Як скарб, який невтомно бережу.
Читаю й знов радію, знов тужу,
Виймаю й знов ховаю у портфелі.

Рядки твої, написані на згадку, -
Тремтіння серця і надій порив,
Я наче вірш найкращий свій завчив,
Завчив, немов школяр молитву і колядку.

В ЗИМОВЕ СВЯТО

Пригадуються давні речі,
Немов весни теплінь м'яка.
І легшають відразу плечі
І зводиться важка рука.

І відпливають грізні битви,
І мовкнуть шаблі й копита,
Й слова незнаної молитви
Шепочуть спрагнені уста.

О, сила ллється хай невпинна,
Хай кріпне жилава рука
У брата й батька - селянина,
У друга у робітника,

Щоб розвалить незламні мури,
Щоб розрівняти тюрми впень,
Щоб дзвоном рідної бандури
Зустріти щастя світлий день.

Хай усміхнеться бідна мати,
Нехай розквітне знов сестра -
Нехай зустрінуть батька й брата
Коло прадавнього Дніпра.

... В степу вітрів п'янка гонитва,
Там наші стоптані літа.
Слова незнаної молитви
Шепочуть трепетні уста.

У шумі сніжної хуртечі
Дзвенить весни теплінь м'яка...
І легшають неначе плечі
І зводиться важка рука.

1943 р.

* * *

Позаду далина немірних шляхів,
Зелені береги й солоні хвилі...
Та знову ось степи незмірні, квітлі, милі
І схили мовчазних солом'яних дахів.

Ось знову рідний край, веселий сонця жар,
Цвітіння білих лип ясне і полум'яне;
Курличуть журавлі над берегом зеленим,
Лелека на даху стоїть, немов вахтар.

Турботи давні знов - з усядин нанести
Травиці і гілля для теплої будови, -
Весною збудувать, а потім кинуть знову,
Полинувши в чужі небачені світи.

А вернеться весна - і знов знайомий степ
І верби і туман над неозорим низом...
Знов хату уквітча лелека пір'ям, хмизом -
Крилате, молоде в ній плем'я знов зросте.

Травень 1944 р.
Берлін.

* * *

Завод шумить, гуде. До неба чорний дим
Стовпом товстим росте і розтає в блакиті.
А ген орач іде, бринять волошки в житі
І вітром диха даль - п'янким і молодим.

І сонце припіка, хмарин нерівний ряд
Вологу до полів несе дзвінку й прозору;
І цвітом ген шумким кипить нечутно вгору
Врожайний, як земля, вишневий білий сад.

Ген рівний ряд доріг, розлогих і крутих...
Лісам казки нові - часи майбутні сняться.
І сонцю не одно покаже диво праця
Людей таких малих, людей таких простих.

Згниєм ще ми в землі, і сотні світлих літ
Пролинуть понад нас, ще прийдуть покоління
І з радістю зберуть запилене насіння -
Колишніх наших праць твердий і чистий плід.

Травень 1944 р.
Гальбе.

ДРУГОВІ - БІЙЦЕВІ

П. Біловол.

Пролинуть дні, роки горою,
В часи спокійні ввійде світ,
І ти покинеш вірну зброю -
Подругу молодечих літ.

Поіржавіє темна каска,
Порветься рідний однострій,
Та дні минулі, наче казка,
Спливуть у пам'яті твоїй.

Бої звитяжні, переходи
Через понищені міста,
Де розливалась, наче води,
Ненависть грізна і свята.

Де щастя й тихого спокою
Шукав ти батьківській землі,
Де кров'ю власною важкою
Кропив ти борозни ріллі,

Де шматували, гризли тіло
Рої картечі і гранат,
Щоб тільки сонце знов горіло,
Лило тепло до рідних хат.

І прийдуть дні, як тиха ласка,
Як плід, розквілий в боротьбі,
І дні минулі, наче казка,
На раз згадаються тобі.

31.12.44 р.

СЛОВО ПРО ВОРОТА

В. Біловол

Дома сум, важка скорбота:
Йде в дорогу син,
Відчинилися ворота,
Уклонився тин.

Чи поржавіли завіски,
Що так сумно: рип?..
Ех, дорогу ту неблизьку
Перейти коли б!..

Плаче мати коло тину...
Коні на бігу.
Бачив здалека хустину
Білу, дорогу.

Віддзвеніли роки люто,
Наче й не було.
Скільки лих перезабуто!..
Скільки щасть втекло!..

Відчиняються ворота,
Так привітно: рип...
Журавель старий напроти
Загляда у глиб.

Уклонився тин привітно
Аж до самих ніг.
У матусі очі квітнуть
Дорогі, ясні.

Так, прийшов!.. А за тобою
Скільки сліз втекло!..
Скільки раз я із мольбою
З сумом за село!..

Та не довго. Хмароломи
Вже на землю б'ють,
Знов рушає син із дому
В невідому путь.

В серці матірнім скорбота
Знов вогнем пече.
Зарипіли знов ворота
Аж немов з плачем.

Чи повернеться з дороги
Син до рідних сіл?..
... Похилився на землю трохи
Трухлий частокіл.

САЛДАТ

(Сонет)

В вогні немов палають сиві хмари,
Як вежа, в гору знявся чорний дим.
Пожежа сипле сяйвом золотим.
На сполох дзвін у тиші лунко вдарив.

Село схопилось. Люди, як примари,
Спішать гасить із зняряддям простим.
Вогонь танцює з вітровінням злим
На висохлій покрівлі без покари.

- У хаті діти!.. - розлетівся крик,
Відчаю повен, жаху і тривоги.
Із гурту враз салдат за димом зник

І вибіг знов із криком перемоги.
Вогонь і жах забув салдат на час, -
Він крізь вогні проходив сотні раз.

ВТІКАЮТЬ ЗГРАЇ ЛЕБЕДИНІ

Втікають зграї лебедині...
Такий тривожний махіт крил...
Тумани віють при долині
Пахучим шепотом кадил.

Чорніє стежка, мріють терни,
Я за одним в них бачу сум:
Чи сонце знову їм поверне
Так швидко втрачену красу?..

Чи знову хмари світло-сині
Поллють здоров'ям навесні?..
Втікають зграї лебедині
Ген-ген тривожно в далині.

1944 р.

ДРУЗЯМ

Щодня одержую листи
З усіх кінців країни,
І знов пишу, щоб принести
Вам радости краплину.

Щоб промінь чистий не погас
Безсмертної надії,
Бо ж знову прийде кращий час,
Розквітлий, мов лелія.

Я знаю, спалені мости
У бурях грізних, клятих,
Прийдеться знову їх мостить,
Щоб стріти батька й матір.

Щоб обійнять після розлук,
Таких нежданих, грізних,
Щоб на сплетінні вірних рук
Піднять свою вітчизну!..

1944 р.

* * *

Я приніс свою пісню з Дніпрових долин,
Де шумують вітри на прадавніх могилах,
Де шумлять явори на обвітрених схилах,
Де ясніє житів достигаючий плин.

Там ще мріють над степом літа, мов імла.
Козакам ще там сниться ясна Україна.
Я приніс свою пісню... Моя Полтавщина
Мені голос для пісні моєї дала.

МАТЕРІ

В. Любинський

Падають білі зорі
В землю холодну й чорну...
Хто допоможе в горі,
Хто тебе там пригорне?..

А як зима у шати
Вдягне ліси й дороги,
Хто принесе до хати
Світла й тепла хоч трохи?..

Роки минуть... Самому
Туга п'янкіш надії.
Я повернусь додому
Й серцем палким зігрію.

Сніг опадє над світом
З шепотом неповторним,
Білим засяє квітом
Все, що здавалось чорним.

„12.11.44 р.

ДУМКА

Пройду роздоллями колись,
Зустріну знов луги.
Там кров і сльози пролились
На трави й на сніги.

Там переходили поля,
Там гинули живцем,
Там перетоптана рілля
Взялася багрецем.

І заколишеться вдалі
Нев'янучий курай.
Роздолля збитої землі -
Оце мій рідний край.

І на просторі степовім
Не зацвітуть снопи.
Покажуть шлях у рідний дім
Попалені стовпи.

7.12.44 р.

ДУМКА

В осінній тихій прохолоді
Садок покірно замира,
Спішить матуся на вгороді,
На поміч суне дівтора.

І голос тихої догани
Малих стрічає, та без зла,
І непомітно мати гляне
Очима, повними тепла.

Літа пройшли... Старе подвір'я
Ввісні ввижається мені.
Я повний віри й недовір'я
Броджу, як вовк, по чужині.

Десь батько й мати... Знаю - дома
Тепер сумують по ночах,
Їм доля сина незнайома
Застигла тугою в очах.

І я вернусь колись й не свято
Прийдеться може там знайти,
Зустрінуть вже не батько й мати -
Дубові вклоняться хрести.

1944 р.

НЕДУГА

Падають вежі з громом важким,
В радугах сяють чорні уламки,
Й знову квітки, як червоний дим,
Вкрашують білі замки.

Десь може спокій, битви гудуть,
Десь вечеровий стелеться морок.
... Тихо підводиться ртуть:
Тридцять дев'ять, сорок...

* * *

Ранок такий золотий,
Стеля до болю біла.
Втома, немов напій,
Тихо влилась до тіла.

* * *

Сон доторкнувсь очей,
Лоба палкого, лиця.
О, якби день оцей
Був без кінця!..

* * *

В тишу п'янку вечерову
Вежі гриміли знову,
Падали в морок.
... Тридцять дев'ять, сорок...

4.12.44 р.

КОЛИ РИДАЮТЬ АКОРДЕОНИ

Коли ридають за вікном
І тугу ллють акордеони,
А в далині холодні дзвони
Полощуть сумом, наче сном,

Я знову згадую мої
Дитячі дні, такі далекі,
Вони знялись, немов лелеки,
В чужі полинули краї.

Мої діди серед імлі
Зросили потом чорні ріллі,
І там і вмерли, посивілі,
Землі життя все віддали.

І батько там, посеред нив,
Радів із стиглими житами.
І я прадавніми слідами
Цікавим хлопчиком ходив.

І кинув грізний грозівій
Смерчем підняв у синь звабливу,
Покинули ми рідну ниву,
Та не забули край ми свій.

Степи далекі, я - ваш брат,
До вас вернусь я рідним сином,
Не залякати нас загином,
Життя палкіш вогню встократ.

Найлегше спати сивим сном,
Забути й верб весняний шерех.
Мої діди - далекий берег,
А я родивсь мабуть, човном.

В безкраї обрії пливти,
Забувши все: і біль, і втому.
Куди? - В дорогу невідому,
Свій край далекий віднайти.

Хай я пігмей, чи може гном,
Для всіх одні сталльні закони...
Ні, жить, пливти!.. Акордеони
Уже не плачуть за вікном.

12.11.44 р.

ПРИХОДИТЬ ОСІНЬ

Приходить осінь, ліс у позолоті,
Сизіє даль знебарвлених полів,
Туман спадає вранці на болоті,
Пливуть ключі далеких журавлів.

І наче чую в вітрі голосінні
Вмирання сум і тихий плач жалю;
Не знаю сам, чому я дні осінні
Як дні весняні лагідні люблю.

1942 р.

* * *

Люблю я тишу лісову,
Задуму кленів пишнолистих,
Може тому, що тут живу
І свіжих ранків променистих
Стрічаю сяйво день при дні.
А ліс вартує коло хати...
То як же щиро не кохати
Сусіда-велетня мені?

Пройду галявою в пітьмі,
Пливе цікавий місяць слідом.
Берези схиляться німі,
Здаля чомусь здається дідом
Дубок-триліток... Одягнув
Кожух навиворіт улітку,
Шипшина простягає квітку
Таку рожеву, черівну.

І я ту квітоньку зірву,
Цвітіння мрій і прагнень чистих,
І мрійну тишу лісову,
Й задуму кленів пишнолистих,
Й шипшини усміхи ясні
Ідучи хочу розгадати...
Хоч ліс - сусіда коло хати -
Не зрозуміть його мені.

1943 р.

ВРАНЦІ

Іду за селом... Ще рано...
Ще гаєві літо сниться.
Поле злягло, як зранена
Сестра-жалібниця.

Ще зірка незгасла рання
І золото стеле щире.
Місяць хотів би смеркання,
До ранку нема довіри.

А десь піднялись пожежі
В імлисте, безкрає море.
Там може падають вежі,
Там може сміх і горе.

10.1.44 р.

ДЖЕРЕЛО

Іду попід горою. Схилився ліс в задумі,
Вітають трави небо і сонячне тепло.
Кругом нависли кручі. Я чую - в тихім шумі
Дзюркоче спід каміння маленьке джерело.

Вниз цівкою спадає струмочок сріблом чистим,
Туркоче, мов голубка, і піниться вода.
Прозорі каплі сяють розсипаним намистом,
І кожна крапля дзвінко додолу опада.

Нависне хмара й зникне у просторах прозорих,
Вітрець із степу теплий долиною промчить,
І знову стане тихо й прохолодно в горах,
Лише струмок невпинно дзюрчить собі й
дзвенить.

Тобі мої всі думки, о, краю мій нещасний,
І подихи і серця тремтіння і тепло;
Любов до тебе вічна, прозора і незгасна,
Як в горах кришталеве і вічне джерело.

15.5.43 р.

* * *

Я такі десь бачив темні очі,
Де - не знаю, краще й не питай...
Знов мені згадалися давні ночі,
Мій зелений, мій далекий край.

Там схилились верби над рікою,
Місяць в хмарах вплива й зника,
Там у час вечірнього спокою
Дівчина чекає юнака.

3.5.43 р.

* * *

У парку йду...
Далекий вітер гомін зносить,
У серці туга сонця просить.
Собі мабуть на щастя й на біду.
Я слухаю і жду.
Вслухаюся в твою ходу.

Чудова мить.
А в серці сумно-сумно й гірко,
Воно немов відчинена квартира,
Осінній дощ туди шумить...
Яка чудова мить!..
Стоять, надіятись, любити.

1944 р.

КОЛИ ПОЛИНУТЬ БРИГАНТИНИ

(За мотивом М. Рильського)

Коли полинуть бригантини
У синю просторінь води, -
Дружину вірною покине
Моряк бадьорий, молодий.

У час прозорого світання
На беріг вийдуть моряки
І їм посвідчить за прощання
Потиск гарячої руки.

Моряк, упевнений, що зрада
У вірнім серці не живе,
В той час, як смілива громада
В незмірних просторах пливе.

Надія розпач переборе,
Хоч в серці й біль лежить терпка,
Дружина зна - в далеке море
Його обов'язок гука.

Тоді ж із серця у дружини
Відлине хмура тінь журби,
Коли прилинуть бригантини
У гавань з дальньої плавби.

1943 р.

* * *

Зима втікає, на полях
Лишила снігу білі плями.
Сміється сонце над гаями,
Ген-ген чорніє свіжий шлях.

Під теплим усміхом весни
Вітрець намоклі сушить стріхи
І відліта з іскристим сміхом
На помережані лани.

Весна вже перейшла місток
З країв далеких чиста й синя,
Немов дбайлива господиня
В глухий, закинтий куток.

КЕЛЕБЕРДА

Келеберда. Попід горою
Хатки в зеленому вбранні.
Блищить позлотою старою
Низенька церква в далині.

Втонуло в зелені заріччя -
Кущі, осики і лани.
А тут вали, яри й узбіччя
І на горі старі млини.

Стоять і крилами вітають
Спокійний плин Дніпра-ріки;
На плесо з криком припадають
Чайки невтомні і кряки.

Спокійна хвиля срібні скалки,
Як перли, кручі посила,
Рушають вдосвіта рибалки
Із придніпрового села.

— — — — —

Пливуть в уяві, наче стрічка,
І утікають, як вода, -
Гора в садках і синя річка,
Й старе село Келеберда.

* * *

Чудово в лісі над рікою
У тиші літніх вечорів;
Біда лише - нема спокою
Від кровожерних комарів.

Та це не всім, бо як для кого,
То не велика це біда. -
Товстенький сніп гілля сухого, -
І Гнат багаття розклада.

Темніє. Тиха ніч блакитна
Вкриває зоряним шатром.
Кигиче чайка перелітна.
Туман спадає над Дніпром.

До сну схиляє денна втома
І прохолода від води.
Враз - ляск весла... Хода знайома.
А, це старий з Келеберди!..

- Здорові, діду! От так славно -
Якраз поспіли на куліш.
- Спасибі, хлопці, - я недавно
Уже вечеряв. В вас тепліш

Коло вогню: прийшов, погрію
Кістки старі біля костра...
Вже й літом мерзну, все старію,
Вмирати скоро вже пора.

- Таке ви, діду... А рибалку
Такого знайде де Дніпро?..
- Та це то так, рибалю змалку,
Сітки і човен - все добро.

Вловить, продать - мої турботи,
На кожен день і повсякчас...
А це як, хлопці, ви не проти,
То заночую коло вас...

Спливає ніч. Стару свитину
Коло багаття дід послав.
Полежав трохи, й за хвилину
Розповідати знов почав:

- Хіба це ліс? На тій стариці
Хіба такий він ріс колись?
Бувало, верби, як дзвінниці,
Гіллям з дубами обнялись...

Давно минули за водою
Старі і славні тут літа.
У нас не раз Келебердою
Татарин, турок пролітав.

А в вас ото Переволошна
І Кішіньки і Сокілки...
Не раз було татарам тошно,
У степ тікали, як вовки.

В Кішінці запорожці славні
Кошем стояли у лісах.
З Переволошни в роки давні
Пливли Дніпром у дальній шлях.

І згадку ще про дні криваві
У свіжій пам'яті зберіг
Відомий в славі і неславі
Коло Дніпра Мишурин Ріг...

Світання. Літеплом обмита
Застигла хмара в вишині.
Піднявся перепел із жита.
Десь кукурікають півні.

Сумує чайка на затоні.
Неначе сплять очерети.
По лузі розбрелися коні.
Співа пастух коло води.

Старий усівсь в легенький човен
Й поплив в світанковій імлі.
Тепла й спокою ранок повен,
Вода сріблиться на веслі.

Ми не спимо. В подіях давніх,
Немов у літеплі бреду...
В уяві бачу, роки славні
І над Дніпром Келеберду.

Серпень 1943.

ПІСЛЯ ГРОЗИ

Розхмарюється небо. Знову дно
Безмежне й синє лунко даленіє,
І сонце з хмари знову паленіє
Так, як і вчора, завтра, як давно.

Спада в траву відірвана сльоза,
Тремтять листки на вітрі молодому.
І я не знаю, до якого дому
В безкраїм небі попливла гроза.

Плауен. 1944 р.

СІЧОВИК

В глибокому яру, де віє прохолода,
Серед густих дубів і вікових осик
Живе самотній дід. Похилені ворота,
Хатина мовчазна - до них він так привик.
Вночі в степу холодний вовчий крик
І ранками чайок знедолених скорбота -
Звичайне все таке, як день і темна ніч
І як давно колись із турком люта січ.

Горить вогонь в печі. Сухі дрова соснові
Палають рвучко щедрим полум'ям ясним.
І згадують вони тепер січовикові
Минулі дні, що так розвіялись, мов дим
Над степом синім, неокраїм і пустим,
Чи то над степом в ніжній весняній обнові,
Коли в козацькій серці не стояла тінь,
Коли були всім щастям - шабля, одяг, кінь.

Відлинули ті дні. Схилились низько плечі,
Розтала сила, як твердий, прозорий лід,
І вже давно готові для відповіді речі,
Своє останнє слово скоро скаже дід:
Ввесь вік прожив він чесно, так як слід,
Не був ні разу вовком в шкїрі він овечій -
У серці правду ніс, немов ясний вогонь,
За неї шаблі він не випускав з долонь.

Ходив не раз у бій ворожою землею,
Гарячих скільки ран загоїв він в житті!..
Невірним скільки раз він помстою своєю
Сплатив за сльози й кров - за рідні за святі.
Одна лиш є земля - Вітчизна, на путі
Померти мусить той, хто стане перед нею.
Кували меч ясний - щоб ниви дорогі
Не топтані були ногами ворогів.

В бою одним товариш ліг, що був за брата -
Скосила шабля враз - і став навіки сам.
А друга не дала й страшна свята відплата -
Рубав, косив, кришив врагів напополам...
Замовкла ж тільки січ, затихнув тільки гам,
І друга прийняла холодна вічна хата,
Щоб ворон-чорнокрил з незайманих степів
По здобич уночі, бува, не прилетів.

Знайшов йому в степу довічне він осілля
(Там жайворон співа крізь тихий шум вітрів...)
І чорні очі, наче буйне крукокрилля,
Китайкою йому з плачем навик покрив.
Десь поросли тепер на лоні теплих нив
Жита і трави, й свіже яснолисте зілля.
Сном вічним спить його товариш світлих літ,
І радо ліг би з ним тепер столітній дід.

Не спиться уночі. Встає старий з постелі,
Крізь темінь степом йде без стежки, навмання.
Порожній степ, як ніч... Пролинуть би в пустелі,
Відчути б літ п'янкий невтомного коня!..
Хай тільки вітер вслід шумує, доганя,
Хай вітер вслід летить до дальньої оселі,
Де воля, світ другий і правда є свята.

Не ті тепер літа!.. Не ті степи безкраї,
Могили та шляхи лиш свідками встають,
Та вітер ковилі про все розповідає:
Як в давню давину рушали з Січі в путь -
Хоч вмерти у бою, хоч слави там здобути.
І сивий час діла славетні їхні знає.
Вернулося б назад!.. Щоб серця давній жар
Відлився б у міцний, упевнений удар!..

Всю ніч мандрує дід й вертається поволі,
Як гасне блиск ясних холодних зір.
Ворушиться вітрець, спада роса на полі
І далі в степ тіка лихий голодний звір.
Приходить дід - й чужим здається рідний двір.
А день сміється вже на дальнім видноколі,
Дзвенить веселий птах серед зелених віт...
Із неспокійним сном в постіль лягає дід.

Відбився дід людей, померли побратими,
В житті не стріне їх, хай пройдуть ще віки;
Недобра слава йде поміж людьми лихими,
Що характерник дід, що уночі вовки
У нього харч беруть покійно із руки,
Що з ними дід живе, мов з друзями своїми,
Що слово скаже він - і прилетять чорти
І понесуть його в небачені світи...

Минають дідів дім серед дубів крилатих,
І радий сам старий спочити в самоті.
Його життя - в пітьмі, вже днів його багатих
Не верне аж ніхто, не знайде він в житті
Того, що загубив навіки по путі
Із років молодих до хилих літ проклятих.
Спокійне серце лиш - героєм жив ввесь вік,
Був добрий друг і враг, був добрий січовик.

1944 р.

З ДИТЯЧИХ ВРАЖЕНЬ

Я в пальто і у фетровій шляпі,
Де колись у свитині ходив.

В. Сосюра.

Я виріс там, де дідів дім
Схиляє стріху з кожним роком,
Де Ворскла срібляним потоком
Пливе у пориві стримкім.
Там рідне все мені до сліз:
Понад рікою верболіз,
Полів дорідних хвильний біг,
Толока збита і обліг.
Не сон... Неначе полотно
Зміря спогад мрія-сажень,
І виринає знов одно
З моїх дитячих ранніх вражень.
Була то осінь. Над селом
Втікали гуси вечорами,
І зачиняло літо браму
З пахучим літом і теплом,
І бігло вслід за журавлями,
Забравши золоті ключі
В дорогу дальну із собою.
Тумани сиві над водою
Спадали важко уночі.

- Оце вже й осінь! там - зима,
Морози люті і хуртечі,
Не гріють хату гарні речі,
Покищо з слів тепла кат-ма.
То ж краще, хлопче, ми з тобою
Поїдем завтра в ліс гарбою,
Хоч з тебе й поміч не яка,
Та буде з ким хоч мовить слово,
Десь знайдеш гілку чи сучка,
А для зими і то все дрова. -
Так дід сказав одного дня,
Сокиру ладячи зарання.
А завтра вже у час світання
Запріг старенького коня
І в шлях до сивого Дніпра
Ми вдвох поїхали із дідом.
І Жек побіг із нами слідом,
Охоче кинувши двора.
Летять тріски із пнів старих
Сухі, блискучі, мов із міді,
І вже тепло неначе з них
Пашить навколо. Одяг дідів
На землю мов непотріб ліг
Невтомно стукає сокира.
Мені здається, ніби звіра
Це дід у лісі підстеріг
І стявся з ним в страшнім двобої,
І сильні й сміливі обоє.
У лісі котиться луна
І знов вертається до дуба,

Трісок дзвінких навколо купа,
Вже дід ось звіра докона.
- А йди но - внуче, пособи,
Розколи трохи цю потвору,
Бо не піднімем вдвох нагору
Й не донесемо до гарби...
А так якось по половині
Дамо цьому дубкові край.
Ти ось сокиру потримай
Не довго тут, якусь хвилину,
Та обережно, щоб бува
Не трапивсь часом гріх господній,
Щоб обійшлися нам дрова
Не надто дорого сьогодні... -
Я взяв сокиру. Наче лука,
Напружив я дитячі руки,
Перехрестився дід і молот
Упав з розгону на обух...
У серце вдарив жар і холод,
Перехопило з ляку дух -
Неначе скошений косою,
Я впав з розтятою ногою.
Струмилась кров гаряча з рани,
Кипіла, наче на вогні.
А я в якімсь знаходивсь сні,
Не знав, що трапилось погане.
Прокинувся дома, мов з похмілля,
Схилився над ліжком сивий дід,
Знахар, уславлений сусід,

Приклав до рани щось за зілля.
І мовив мудро так старий:
- Не зовсім справа тут погана,
Мине два тижні, може, три -
І молода зростеться рана.
І ще не пройдені шляхи
Відмірить він, немов покоси,
Жить буде краще, ніж батьки...
Ходить все'дно не буде босий.
То й не страшний потворний шрам,
Він не зазна з-за нього сміху.
Шрамів боятись тільки нам,
Від снігу босим і до снігу...
Минули роки. Я завжди
Того пригадую старого,
Як тільки плюскотом води
Ріка сплива на босі ноги.
Завжди із пам'яті глибин
Зринає день той незабутий.
Сказав старий: не селянин
Той, хто завжди буває взутий.
То дивна правда, я не знав
Турбот щоденних селянина,
Я інший шлях собі обрав,
Батьки свого послали сина
Від чорних ріллів, від полів,
Де їм судилось жить і вмерти,
Навчивши: жити на землі
Найкраще сміливим і впертим.

5.3.44 р.
Берлін.

ДРУЗІ

(З автобіографії)

Не знаю: може в хуторах
Ще й досі тліє попелище:
Війни нестримне, дике грище
Там пронеслося по степах.
Може не гай там, не кущі,
А мертві купи вітролому,
А на моїм далекім домі
Сичі сумують уночі.
Не знаю, друже, в дні оці
Чи можна знати, відгадати,
Що там живуть ще батько, мати
В моїм далекім хутірці,
Що сина ждуть вони щодня
В полоні суму і нестями;
А може, друже, може й сами
Пішли світами навмання.

— — — — —

Згадають нас, як ми зросли
На Ворсклі нашій непомітно
І, наче птиці перелітні,
Шляхами різними пішли.
Ти там, я тут. Я ще живу.
А ти? Чи й досі грізні бурі
У молодечому безжурі
Грудьми стрічаєш наяву?

Так час іде... Тепер чужі
Ми розбрелись в диму хуртечі;
Як сон минули давні речі.
Спокійно точим ми ножі
Один на одного тепера.
Тебе ще стріну, друже мій,
І з криком кинемося в бій,
Як два голодні людожери.

— — — — —

Вбрання втрачаючи живе,
Сумують ясени і клени,
Безкраїм озером зеленим
Озими́на в полях пливе,
Мандрує осінь манівцями -
Землі одвічний пілігрим.
Всміхнеться сонце, та за ним
Хмарки розбитими купками
Пливуть і тануть (навесні
Так пропливає й тане крига,
Так тануть сірі плями снігу
У березневі теплі дні).
Уранці крились туманами
Розмиті Ворскли береги,
А вдень сміялися луги
І журавлі понад ланами

Летіли у знайомий шлях.
В кущах звивалась павутина
І тепла сонячна година
Здавалась гостем. На полях
Кінчалась довга літня праця...
Вже й я собі турботу мав,
Бо вранці батько так сказав:
- Якщо вже вчитись: хай учаться,
Не вік же може по стерні
Прийдеться бити босі ноги,
А ще й другі лежать дороги
І ширші, й кращі, і ясні.
Нехай ідуть! Як стане сили
У люди треба довести...

... Я знав - учитися й рости.
Я відчував щоразу крила,
Як з новим роком в світлий клас
Вступав з потертими книжками.
Дитячі дні, о як над вами
Уже повіяв димом час!..
Старенька вчителька привітна,
Прадавня школа у селі...
Батьки там вчилися й ми, малі,
Росли і вчилися непомітно.

— — — — —

Нічого кращого, здавалось,
Тоді від літа не було:
І дім, і батько, і село
На день предовгий забувались.
Бувало, пасли й повертались
Уже додому смеркома,
Як далину ловила тьма
В обійми тихі і печальні,
Як усміхались зорі дальні.

— — — — —

Один, з ким міг я поділити
Думки і радощі до краю, -
Микола був. Його я знаю
Із того часу, як ходить
Обоє по землі навчились.
Жили ми близько: двір з двором -
І матері завжди добром
І лихом через тин ділились,
Батьки збиралися удвох
На призьбі ввечері, бувало,
І все на світі розбирали:
І профінплан, і продналог,
І недостатній урожай,
І те, що пишеться в газеті:
Про страту Сакко і Ванцетті,
І про Аненкова й Китай.

— — — — —

Удвох з Миколою й до школи
Ми з букварями вперше йшли.
З якою гордістю несли
Книжки новенькі! Я ніколи
Тих не забуду давніх днів:
Здавалось, світ нас зустрічає
І з першим успіхом вітає
На течії нових шляхів.

— — — — —

Ми попрощались з букварями,
Лишили вчительку стару,
Що знов цікаву дітвору
Вела, як нас, у світ стежками.
Уже позаду семирічка
Й старі, знайомі вчителі,
Ми вже не хлопчики малі,
Що після лекцій ніби тічка
Із галасом лишаєм кляс;
Ні! Вже життя приймає нас
І знову вчить... В середню школу
Вступили вдвох і я й Микола.
Я б про дитинство аж нічого
Не розказав би до пуття,
Бо то чудне якесь життя:

В ньому залишиш стільки злого,
Тих стільки кривд, тих стільки болів,
Тих неприємностей у школі,
Лиш пам'ятаєш часто: (Ах!
Часи дитинства проминули!)
Неправда все. Ми лиш забули
Незгоди й сміх, і жаль, і страх.
Я й сам не раз, мабуть, віршами
Про час дитинства не змовчав,
То через те, що біль той самий
Тепер хвилює до нестями,
Тоді ж його не помічав.

- - - - -

Зима засипала снігами
Геть-геть село. Далекий ліс
Немов відразу в землю вріс -
Понижчав так. Над берегами
Повисли різьби снігові;
Недавно вітер ще в траві
Пожовклим листям щедро сів,
Журились ясени в селі...
Зима. Невидний хтось в імлі
Холодним попелом повіяв.
Й тепер, й раніше років три
Любили ми ці дні прозорі,
Удень з лопатою надворі
Прийти до сніжної гори

Та й заходитись... А навколо
Безмежне, омертвіле поле;
Тоді хапались до санчат
І грузли в білі кучугури,
А вслід дзвенів нам сміх безжурних,
Знайомих хутірських дівчат.
Мовляв, дивіться: то їх школа
Мабуть обох звела з ума.
Бо не яка ж ото чума
Погнала їх у чисте поле,
Де тільки вибалки й бугри
Та снігом граються вітри...
А ми сміялись: що нам з того?
Обом шістнадцять тільки літ,
Життя ще спереду, як міт,
Як келих трунку вогняного.
Додому, наче поторочі,
Удвох вертались проти ночі.
Палали руки мов від снігу,
Здавалось, в жилах кров гуде...
В село вертаємось, бо жде
Там каганець й почата книга.
Забув... Я може Мопасана
Читав в ті довгі вечори,
А може... Що не говори,
А часу хвиля невблаганна
Змиває в пам'яті сліди,
Мов гостра течія води.

У серці пристрасть до читання
Микола, як і я, беріг,
Хоч іноді, бувало, зрання
Він книжку кинув би й побіг
У ліс, в гілля пірнув би сніжне,
Ялину б з лісу в двір притяг.
Любив з вітрами, з снігом змаг,
Любив погане, тільки різне.
Я поділяв із ним завжди
Чуття гарячі і мінливі
Бо добре знав: не ті щасливі,
У кого лиш вряди-годи
У серці радість, сум пролине,
Дрібні залишивши краплини.
Щасливий той, кого змагання
Вестиме, наче вітровій,
Гукає в шлях бурхливий свій,
Кого згартовує зарання,
Щоб все, що тільки б довелось
В житті далекому зустріти,
Зумів би легко він стерпіти,
Щоб серце каменем взялось.
Він ажніколи таємниці
В своєму серці не ховав,
Усе, бувало, до дрібниці
Мені завжди розповідав:
Що батько вчора добре лаяв,
Що мати ганила, бо він
Узявся сам поїхати в млин,
Та тільки марно час прогаяв;

Про те, що вчора одиницю
Одержав з мови, мов кола;
А я сміявся, та без зла,
Бо справді, що то? То ж дрібниці,
Коли заглянути в життя.
Воно не те ще нам готує,
Біда хай серце загартує:
Ще буде й плач, і каяття.

— — — — —

Усім одноліткам моїм
Учнівські роки так знайомі...
А я хіба у світі всьому
Про них найкраще розповім?..
Усі ж ми формул не любили,
Німецьку вчили так, аби...
Бувало, скільки боротьби
І скільки коштувало сили -
Тригонометрію завчати,
Всі альфи, синуси й кути.
Їх не доводилось клясти,
Але здавалося, що мати
Навмисне народила в світ,
Щоби зазнали, що то мука;
Та все таки плоди наука
Нам дарувала, наче цвіт,
Бо я кохався в рідній мові,
Микола фізику любив,
Він те, я зовсім інше вчив,
І так росли, живі й здорові.

— — — — —

Ми не забули дивний вечір,
Червневий вечір за селом.
Спадав він зламаним крилом
Землі на яснотілі плечі;
Ми коло школи. Вчителі,
Старі батьки прийшли із нами.
Це ми востаннє тут учнями!..
А завтра, наче кораблі,
Ми попливем у інші хвилі,
Покинем стіни рідні, милі,
Де дні відлинули чекань,
Страху, і сміху, й сподівань.
Оркестра грала... Я читав
Тоді віршами привітання;
Ми розійшлись у час світання.
Нас літній ранок привітав
Із виходом в нову дорогу.

* * *

Спадає сніг на дерева безлисті,
Блищать дороги, в'їжджені саньми.
Приходить ніч холодної зими
Спокійна, тиха, біла й урочиста.

Війне десь може вітер між кущами,
Струсне сніжини, кине до землі...
А ніч пливе... В далекому селі
Зорять хатки святковими вогнями.

Прекрасна ніч! О, як колись ми ждали
Холодних сутінків і блиску зір ясних!..
Минули дні, і не дістать до них,
Промчали дні гучним, нестримним чвалом.

— — — — —

Ну, що ж, хай час летить, хай плачуть гони,
Хай бурі б'ють приборями вночі, -
Пересурмлять бої, передзвенять мечі,
Вогні перегорять і попіл прохолоне.

Ми бурі перейдем і прояснілим зором
Подивимось в ясне, небачене віки.
Новим часам ми сплетемо вінки,
Минуле в тумані стоятиме докором.

... І манить неба синь, і сонця сяйво щире,
І зір вечірній блиск, і хмари тиха тінь...

— — — — —

Спадає тихо сніг. Блакитна далечінь,
Засніжені поля без краю і без міри...

Блищать холодним склом засніжені дороги,
Ясна зоря зорить з принишкою пітьми.
Приносить скільки мрій ця тиха ніч зими
В часи далеких бур і відгуків тривоги.

1943 р.

П Е Р Е К Л А Д И

Дітмар фон Айст

ЗАЗДРІСНИЦІ

Стояла жінка самотна,
В поле гляділа скорботно,
За милим дивилась далеко,
Та сокіл летить ось легко.
„Добре тобі, соколе, жить,
Куди захочеш, можеш летіть,
В лісі ти дерево вільно знайдеш,
Те, що до серця тобі припаде.
Так зробила і я недарма,
Вибрала милого я сама,
Мої очі його відшукали,
Мені заздрить красуні стали.
О, чому ж любов мою крадуть в злобі?
Я ж їхніх коханих не хочу собі“.

ЩО ПТАШКА СПІВАЛА

На верхів'ї липовім
Співала пташка мала
Коло лісу дзвінко-дзвінко:
Моє серце знов несла
В рідний край, де був колись,
Цвіт троянд там ясний,
Він збудив мої мрії
Що їх жінці дарив одній.

„Наче тисячу літ тому
В милої руках лежав,
Та не винний же я,
Що той день вже промчав,
Не бачу квітів з тих часів
І не чув пісень пташин,
Радість коротка була моя,
Лиш довгий - смуток один“

ЮНА ЛЮБОВ

Тішать мене червоні квітки,
Їх травень дасть скоро нам,
Вони ждуть із бодем важким,
Їх зима десь вбиває там.
Травень нагородити нас
Хоче повними блага днями:
Повен радости світ в цей час.

Що допоможуть ці літні дні
І часи із ясними днями?
В одній жінці втіха мені
І від неї й біль до нестями.
Вона б сили мені дала
Милостиво зробити б їй,
Щоб радість справжня була.

Як любов же мене покине -
Смерть всіх радощів і надій.
Горе! З болю я так згину,
Біль початок знайшов у ній.
Не знаю, жінко, що мріє там
Кохання - я в нім помилився,
Так, що вже роки живу дитям.

ТРАВНЕВА ПІСНЯ

Як світить чудово
Природа мені!
Як сяють і сонце
Й луги запашні!

Квітки проглядають
В зелених гілках,
І тисячі співів
Дзвенять у кущах.

Блаженство і радість -
Із кожних грудей.
О земле, о сонце,
О щастя людей!

Любов, о як злото,
Блискуча, жива,
Як хмарка ранкова
Вгорі проплива.

Ти благословляєш
Ці свіжі поля,
В квітковім тумані,
Здається, земля.

Дівчино, дівчино,
Люблю я тебе.
В очах твоїх сяйво!
Ти любиш мене!

Як жайворон любить
Повітря й пісні
І запах небесний
Квіток навесні,

Тебе я кохаю,
Горить моя кров,
Ти знов мені юність
І радощі знов

Даєш і для танків,
Й для співів нових.
За те, що ти любиш,
Щаслива живи!

РАННЯ ВЕСНА

Прийдете скоро,
Радости дні?
Ліс, сонце, гори
Дасте мені?

Струмочки легкі -
Багатий плин,
Луги далекі,
Сяйво долин.

Свіжість тут чиста!
Синь в висоті!
Риба злотиста
Плине в воді.

Пір'я чудесне
В лісі шумить,
Спів ось небесний
Тут вже дзвенить.

В зелені пінній
Квітучих сил
Бджоли з гудінням
П'ють соки й пил.
Вітряний повів
Тихо пробіг,
Рухи чудові,
Пахіт приліг.

Сильний пролинув
Подих ураз,
В кущах і загинув
Він у той час.

Знов він без втоми
В груди летить.
Музи, на поміч
Щастя нести!

Скажіть, як час цей
З вчора пройшов?
Сестри, о щастя,
Тут вже любов!

СЕРДЕЧНЕ

Думи болючі
Страх-нерішучість,
Жінки вагання,
Жаль-нарікання,
Лиха не скине
Й не звільнить з біди.

Всупереч силам
Триматись смілим,
Ні, не схиляться,
Дужим здаватись,
Зовіте силу
Богів сюди.

* * *

Звисла на вершинах
Тиша;
Вітер в височинах
Не дише;

Спокій лине.
Змовкли в лісі пташині хори,
Почекай же, скоро
І ти спочинеш.

Фрідріх Шіллер.

ПІСНЯ ХЛОПЧИКА-РИБАЛКИ

Всміхається море, скупатись гукає,
На березі пишнім хлоп'я засинає.

І чує десь звуки -
Мов флейта співа,
Мов янголів з раю
То пісня сплива.

І тільки прокинувся хлопчик на мить,
Об груди вже хвиля йому шелестить:

Ти мій уже, хлопче!
Гукає з води, -
Я зманюю сонних
До себе сюди.

Новаліс

(Фрідріх фон Гарденберг)

СЛОВО ДО МАРІЇ

У тисячах картин, Маріє,
Я бачу любий образ твій.
Та хто створить тебе зуміє
Так, як стоїш в душі моїй?

Я знаю тільки: світу хвилі
Як сон промчали в давню мить.
І невимовне небо миле
Навік в душі моїй стоїть.

ДУХОВНА ПІСНЯ

Як його я маю,
Як він мій тепер
Йому вірність я тримаю
В серці , поки б я не вмер, -
Біль зника безміра,
Радість лиш в мені, любов і віра.

Як його я маю,
Кину все і в шлях,
За ціпком моїм рушаю,
Вірний панові в думках:
Ще хтось може йтиме
Вулицями світлими моїми.

Як його я маю,
Сплю я без турбот,
З його серця випливає
Мені струмисько прохолод,
Тихо і невпинно
Стишить все і всюди він долине.

Як його я маю,
Світ я маю тут,
Я - мов ангел, що тримає
Діви юної фату,
Спогляданням вп'юся,
Я тоді земного не боюся.

Де його я маю,
Там рідний край;
Милість в руки там спадає,
Наче спадщини мій пай,
І я вас, братове,
Між апостолів знаходжу знову.

Йозеф фон Айхендорф.

ВЕСЕЛИЙ ПОДОРОЖНІЙ

До кого Бог ласкавий буде,
Того пошле в далекий шлях,
Тому свої покаже чуда
В потоках, в горах, у полях.

Летять потоки з гір без стриму,
Вгорі десь жайворонків спів;
Чи я співати разом з ними
На повні груди б не схотів?

Хай Божа влада всюди сяє;
Він птиць, поля і ручаї,
І землю й небо схороняє
І в краще шле діла мої.

Фрідріх Гельдерлін.

ГРЕЦІЯ

Як люди, так життя все повне вроди,
Бувають люди ще сильніш природи,
Увесь відкритий людям край чудовий,
Їм благо - світ ранковий й вечеровий.

Поля відкриті, як у дні збирання,
Старих казок блаженне овівання,
Й нове життя із людства знов ступає,
Так знову рік із тишею минає.

ДРУЖБА

Якщо свій світ внутрі людина знає,
Себе хай певно другом уважає,
Життя людині тим знайоме більше,
Воно для неї духом цікавіше.

Високий дух із дружбою єдині,
Гармонія близька також людині,
Довіру люблять люди, а освіту
Часом минають, - й це бува на світі.

ЯК ПТИЦІ

Як птиці повільно пливуть
І спереду бачать князя,
Прохолодою віють
У груди пригоди йому,
Кругколо нього змовкає
Повітря вгорі, а внизу блискітливо
Добро країв розляглося; із ним
Ті юнаки, що уперше шукають собі перемог.
Він же притишує
Крилами вдари.

РАДОЩІ ЦЬОГО СВІТУ

Я спробував в цьому світі радощів немало,
Вже юність друзів так давно! давно! промчала,
І квітень, травень, червень зникли вдаль
зараня,
Я вже ніщо, вже жить в мені нема бажання.

ЛІНІЇ ЖИТТЯ

Життєвих ліній різних так багато,
Як і шляхів, і меж гірських далеко,
Чим тут ми є, там Бог докінчить легко,
Нам давши мир, гармонію і плату.

Теодор Шторм

В ПОЛІ

Дзвін моїх кроків лине в поля;
Відзвуком глухо шепче земля.

Осінь прийшла вже, зникла весна -
Справді була та пора ясна?

Мряка з туманом всюди сплива;
Небо порожнє, чорна трава.

Був би хоч в травні тут я не йшов!
Швидко минули життя й любов!

Ганс Фрідріх Блюнк.

ЧЕКАННЯ

Знаєте ви, як віри жар зотлів,
Знаєте слово, що втіка від слів,
І нас питає, й листопад,
Що нас без зброї йти гукнув,
Присягу дав і в ланцюги зіпхнув!
Брати, не спать!

Закони є, сильніші нас усіх,
Вірніше прапорів, присяг міцних. -
Пождіть, дарам ще буде час!
Для правди міць держіть на темну лють;
Бо воля, що боги в народи ллють -
То суд від нас!

Вальтер Флекс.

МОЛИТВА ЗА СИЛУ

Будень не був ще ні в кого без суму години,
Хворість й одужання знову - життя то людини.

В розпачу хвилю життя я не буду вмовляти,
Боже, ти дав його, ти його можеш і взяти.

Тільки одного в годину безсилля я хочу просить:
Щоб не була то остання життя мого мить!

Боже, ти сам же із сну мого й втоми
Світлі години створив у житті неясному -

Дай же й хліб смерти достойно спожить не в
маринні,
Хай мене слабість мине і в святій переміні!

Герман Ленс.

ЗАБОРОНЕНЕ КОХАННЯ

Знаєш ти, що двоє нас -
Поле й вітер водночас,
Буря й море мов страшне,
Що вали жене й жене,
Ув очах в нас скільки слів,
Та любитися ніхто б із нас не смів.

Як сідає сонце десь,
Ти моя, я - твій увесь,
Вийде місяць, гра зоря -
Я весь твій, а ти моя,
У серцях в нас скільки слів,
Та любитися ніхто б із нас не смів.

Вчора пізно уночі
Я прокинувсь плачучи,
Бо мій сон, о мить ясна! -
Сплив, неначе хвиль піна;
В сні сказали скільки слів,
Та любитися ніхто б із нас не смів.

Герман Ленс.

ПЕРЕСТОРОГА

Любить не хочеш, ти сказала,
Нема, за ким би сумувала;
Ти юна, травень розцвіта,
Пожди - пролинуть ще літа.

Цвіте бо груша не для цвіту,
Не тільки для очей привіту;
А прийде час, а прийде час,
Плоди солодкі звиснуть враз.

То ж треба, дівчино, кохати,
Колись бо будеш сумувати;
Й старою марно в самоті
Про дні згадаєш золоті.

Гайнріх Анакер.

ОСТАННІ ТРОЯНДИ

Щасливий час троянд уже пройшов...
Голівки клонить пара їх одна
На пліт ще важко й щастям засина.
Минулим віють пахощі немов.

Вже скоро літо - казкою мина.
І в тому й смерть трояндам час знайшов.
Блаженства ж подих з в'янучих дібров
З вітрами тут ще хвилями зрина.

Тобі ж збагнуть цю темряву несила,
Тебе торка так рано кожен рік,
Лиш погляд твій, як в час розлук, зманило

Коштовно все - багатств ясний потік;
О, сміхом ти зганять сльозу навчилась
Із вицвілих, посивілих повік!

ТОВАРИШ

Коли із нас втомився хтось,
То інший - зір і слух.
Як сумнів мучить з нас когось,
То віри повний друг.

Коли хтось впав серед боїв,
Другий встає за двох.
Таких у нас товаришів
Дає бійцеві Бог.

* * *

Гляньте: вулицями щирий
Божий дар везем собі,
Й ті, що вже втрачали віру,
Вийшли й стали у мольбі.

Гляньте: творим, гляньте: маєм
Знову хліб святий в доми.
Майте ж віру, знов здолаєм
Злидні лютої зими.

Гайнріх Анакер

ЮНА ЗЕЛЕНЬ

Оце весни найкраща мить щаслива;
Здається зелень місяцем блідим.
Мов шовк - смарагд, підводиться ляклива,
сіяють роси ранком золотим.

Серпанком віє кучерява іва,
Кущі бруньки ночами тчуть, мов дим, -
Надії ніжне убрання надиво.
Вже сад стає, неначе щастя дім.

Забудь, що біль тебе гнітила сива!
Терпінням край уже прийшов твоїм...
На зелень-трави й листя глянь: грайлива
Встає цілющим келехом ясним.

БЛИЗЬКО ЛЮБИЙ

(З Гете)

Я мрію про тебе, як сонечко сяє
Над морем в імлі,
Я мрію про тебе, як місяць пірнає
В яснім джерелі.

Я бачу тебе, як вдалі над шляхами
Імла опаде,
У темную ніч, як гірськими стежками
Мандрівник іде.

Я чую тебе, коли чується з шуму
Десь хвиля дзвінка.
Йду гаєм і чую, збуваючись суму,
Як все замовка.

Я, любий, з тобою, хоч ти в далечині,
Близький мені ти.
Вже сонце сіда, сходить зірка вечірня...
О милий, прийди!..

Аді Ендре

* * *

Немає такого ніде картяра,
Що граючи все утрача.
Як щастя, буває, не має у грі,
То має кохане дівча.

Коли я програю, пробачте мені,
Уже не моя то вина.
Чорнявка мала ясноока моя -
У цьому причина одна.

Переклад з мад'ярської.

М. Ю. Лермонтов

ПАРУС

Он білий парус поринає
В морськiм туманi голубiм...
Що вiн в краю чужiм шукає?
Що кинув вiн в краю своїм?

Шумує вiтер, хвиля грає
I щогла хилиться гнучка,
Але не щастя вiн шукає
I не вiд щастя утiка.

Пiд ним вода яснiш лазурi,
Над ним промiння виграє.
А вiн, бунтливий, просить бурi,
Неначе в бурях спокiй є.

М. Ю. Лермонтов

* * *

Ні, я не Байрон, я один
Обранець, ще ніким не знаний,
Як він, жорстоким світом гнаний,
Але в душі росіянин.

Почнеш раніш - скінчиш зарані,
Лиш грохи зробить розум мій,
В моїй душі, як в океані,
Лежить на дні тягар надій.

Хто, океане хмурий, вміє
Взнать таємниці твої? Хто
Людям мої розкаже мрії? -
Я, може Бог, або ж ніхто.

Лявон Случанін

КРАСА

В. Крук.

Перевиють вітри
І розвіються хмари.
Вийде сонце простори
Теплом поливають.
І розілле п'янкi
Квіткотравіі чари
Молода, наче радість,
Земля-сіножать.

Вдарять хвилі могутні
Зеленого моря,
Соків срібла дзвінкого
Нап'ється роса,
І над нашим
Блакитним простором
Розцвіте, як ніколи,
Краса!

КОСОВИЦЯ

Гей, косовиця, повна співу
Блискучих кіс у час зорі!..
О, скільки пору цю бурхливу
Вже оспівали піснярі!

І я, розбуджений сьогодні
Зорею світлого життя,
Пишу про те, як коси дзвонять
І тихі трави шелестять.

Живі душі моєї струни
Дзвінкою піснею звучать
Коли досвітній вітер рунну
Колише любу сіножать.

Як тільки ж сонце за рікою
Загра десь червінню калин,
На луг з невтомною косою
Виходить радо селянин.

І розстила важкі покоси
Його досвідчена рука,
Аж поки сонце вип'є роси,
Поки стемніє знов ріка.

НІ Й ТАК

Завжди з нею сумний я, несміливий,
Спитав: любиш? Скажи но мені! -
Вона в очі з погордою кинула
Одно слово лиш: ні!

Скільки днів через неї згорьовано!
Зав'язались шишки на сосні -
Запитав: чи ти любиш? - І знов вона
Гордо мовила: ні!

Став ходити танцювати на заріччя я ,
Час летить, вже й зима вдалині.
Знов спитав, вже вона проти звичаю:
Ще не знаю я... Ні!

До другої пішов тоді, граючись,
Знай, співа, веселиться юнак.
Чи кохаєш? - спитав. І ридаючи,
Тихо мовила: Так!

З М І С Т

Бажання	1
Білий сон	2
Коло багаття	25
Ронделі	27
З дальнього шляху мене стрічай	30
Назбираю всякого гілля	32
Голубить вітер хвилі	33
Жду тебе, а небо крають	34
Нас життя розкидало, як вітер	35
Пам'ятаєш, як осінь барвіста	36
Лягла метелиця завоєм	37
Перед весною	38
Молитва	39
Хай сніги тобі дороги	40
Останній лист з далекої оселі	40
В зимове свято	41
Позаду далина немірних шляхів	43
Завод шумить, гуде	44
Другові - бійцеві	45
З рідного краю	46
Слово про ворога	43
Салдат	49
Втікають зграї лебедині	50
Друзям	51
Я приніс свою пісню	52
Матері	53
Думка	54

Думка	56
Недуга	56
Коли ридають акордеони	57
Приходить осінь	59
Люблю я тишу лісову	60
Вранці	61
Джерело	62
Я такі десь бачив темні очі	63
У парку йду	63
Коли полинуть бригантини	64
Зима втікає, на полях	65
Келеберда	66
Після грози	70
Січовик	71
З дитячих вражень	75
Друзі	79
Спадає сніг на дерева безлисті	89

Переклади

Дітмар фон Айст.

Заздрісниці	93
Що пташка співала	94

Король Конрадін (1252-1268).

Юна любов	95
-----------------	----

Й. Гете

Травнева пісня	96
Рання весна	97
Сердечне	99
Звисла на вершинах	99

Фрідріх Шіллер.	
Пісня хлопчика-рибалки	100
Новаліс (Фрідріх фон Гарденберг).	
Слово до Марії	101
Духовна пісня	101
Йозеф фон Айхендорф.	
Веселий подорожній	103
Фрідріх Гельдерлін.	
Греція	104
Дружба	104
Як птиці	105
Радощі цього світу	105
Лінії життя	106
Теодор Шторм.	
В полі	106
Ганс Фрідріх Блюнк.	
Чекання	107
Вальтер Флекс.	
Молитва за силу	108
Герман Ленс.	
Заборонене кохання	109
Пересторога	110
Гайнріх Анакер.	
Останні троянди	111

Геріберт Менцель.	
Товариш	112
Гляньте: вулицями щирій.	112
Гайнріх Анакер.	
Юна зелень	113
(З Гете)	
Близько любий	114
Аді Ендре.	
Немає такого ніде картяра	115
М. Ю. Лермонтов.	
Парус	116
Ні, я не Байрон, я один	117
Лявон Случанін.	
Краса	118
Косовиця	119
Масей Сяднев.	
Ні й так	120

